

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 478 91 28
F: 01 478 90 21
E: gp.mkgp@gov.si
www.mkgp.gov.si

Ekoci
ekoci.si@gmail.com

Številka: 900-34/2024/13
Datum: 22. 5. 2024

Zadeva: Pobude iz posveta (EKOCI) »Ali bomo v prihodnje jedli gensko spremenjeno ali sonaravno pridelano hrano« - dopolnitev odgovorov
Zveza: Dopis z dne 6. 5. 2024

Spoštovani,

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju: MKGP) je 6. 5. 2024 prejelo vaš dopis s prošnjo za dopolnitev odgovorov pobud iz poslanih pobud posveta (EKOCI) »Ali bomo v prihodnje jedli gensko spremenjeno ali sonaravno pridelano hrano«.

V nadaljevanju vam pošiljamo naslednje dopolnitve.

1. Opredelitve po posameznih točkah:

2.1. Postopek sprejema zakonodaje o novih genomskih tehnikah in patentiranju semen

2.1.1. Pobuda o implementaciji morebitnega sprejetja zakonodaje o novih genomskih tehnikah v sprejetje zakonodaje

Odgovor MKGP:

Postopek obravnave predloga uredbe pred Svetom EU še teče, pri čemer se posebna pozornost posveča patentiranju rastlin za t.i. rastline NGT 1. Pričakujemo nov kompromisni predlog še v času Belgijskega predsedstva. Slovenija bo še naprej zagovarjala previdnostno načelo.

2.2 Pravica kupcev, da vedo, kaj kupujejo

2.2.1. Pobuda za implementacijo v zakonodajo: Hrana, ki ni zrasla v zemlji, naj bo v trgovinah zložena na posebnih oddelkih ali naj se prodaja v ločenih trgovinah

Odgovor MKGP:

Razporejanje blaga na trgovskih policah je v domeni trgovcev. Uveljavljene so že prakse ekoloških trgovin oziroma ekoloških koticikov ali posebnih polic s prehrano primerno za diabetike. Menimo, da zaenkrat ni potrebe po zakonskem ločevanju prodaje visoko tehnološko, ekološko oziroma konvencionalno pridelane hrane. V primeru označevanja živil moramo razlikovati med označevanjem porekla živil in označevanjem načina pridelave. Poreklo živil ne zagotavlja načina pridelave in obratno.

2.3. Opredelitev do definicije kmetijstva v smislu pridelave hrane

2.3.1. Pobude za redifinicijo kmetijstva

Finančna sredstva za spodbude kmetijstvu in tiste za spodbude industrijske prehrane je potrebno ločiti. Te ne smejo biti predmet enakih razpisov.

- a) Za kmetijsko pridelavo se opredeli le hrana, ki zraste v zemlji. Za vse ostale načine pridelave hrane – niso kmetijstvo, ampak industrijska pridelava hrane (sodijo pod ministrstvo za gospodarstvo).*
- b) Obstaja nevarnost, da bi projekti hidroponike, akvaponike, airponike in umetna laboratorijska pridelava hrane ter vzgoja čričkov in molarjev bili sofinancirani iz sredstev za kmetijstvo, subvencionirani in spodbujeni iz finančnih spodbud za kmetijstvo, ker ustvarja manjši okoljski odtis. In tako bi bili kmetje, ki pridelujejo v zemlji bistveno prikrajšani za finančna sredstva.*

Odgovor MKGP:

Nacionalna zakonodaja in ostali nacionalni predpisi morajo slediti osnovnim predpisom Evropske unije. Tematika, katero naslavljate, je do danes v Sloveniji, pa tudi na nivoju Evropske unije, še precej nedorečena. Iz tega razloga menimo, da v tem trenutku ne moremo podati konkretnega odgovora na vašo pobudo. Predpostavimo lahko, da bo velika večina projektov, investicij, intervencij, ..., ki so tako ali drugače povezani s prehrano ljudi in živali, še naprej pripadala resorju MKGP in ne resorju Ministrstva za gospodarstvo.

2.4. Kako do več ekološke hrane pridelane v Sloveniji? Predlogi ukrepov za uveljavitev trajnostnega, ekološkega biodinamičnega kmetijstva s ciljem dosega do 18% ekološke pridelave v skladu z začrtanimi cilji SKP

2.4.1. Država naj malim kmetom zmanjša birokracijo na način, da jih nadgradi za prvotni namen ohranjanja trajnostnega načina delovanja z naravo in jim mesečno izplačuje temu ustrezno rento

Odgovor MKGP:

V Uredbi (EU) 2021/2115 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. decembra 2021 o določitvi pravil o podpori za strateške načrte, ki jih pripravijo države članice v okviru skupne kmetijske politike (strateški načrti SKP) in se financirajo iz Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), ter o razveljavitvi uredb (EU) št. 1305/2013 in (EU) št. 1307/2013 **ni podlage za izvajanje intervencij, ki bi omogočale izplačevanje predlaganih rent.**

2.4.2. Prekategorizacija malih kmetov v »ambasador trajnosti« ali drug primeren ustrezen izraz. Predlagamo, da se manjše kmetije (npr. 10 ha – ekološki, biodinamični kmetje) certificirajo in postanejo »Ambasadorji trajnosti« (kmetje na OMD, hribovske kmetije) in tako pomagajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti (kar sicer v večini primerov delajo že zdaj). Tako ti ljudje niso le kmetje, ampak dejanski ambasadorji trajnosti, ki jih je temu ustrezno potrebno tudi obravnavati, ohranitelji krajine in pridelovalci ekološke hrane.

Odgovor MKGP:

MKGP predloga ne more podpreti, saj je potrebno za predlagani predlog preučiti spremembo veljavne zakonodaje, ki mora biti sprejeta po širši javni razpravi.

2.4.3. Prvotna naloga kmetov na manjših kmetijah – OMD, gorskih kmetijah in ekoloških ter biodinamičnih je trajnostna zaščita habitatov, kjer je možna le ekološka, biodinamična in permakultura raba kmetijskih površin v sodelovanju z naravo. Zato se kmetje manjših kmetij dopolnijo z izrazom ambasador trajnosti. Predlagamo, da se dosedanje subvencije prekategorizirajo z manj birokratskimi ovirami na način, da kmet nosilec kmetije do 10 ha iz primerljivih površin dobi mesečno minimalno plačo s plačanimi prispevki. Za začetek se mu odobri finančna vzpodbuda 10.000 eur za trajne nasade ali postavitev rastlinjaka. Z dokazili o prodanih pridelkih ali storitvah mora po tretjem letu vzpostaviti nasada dokazovati

upravičenost sredstev še najmanj 5 let po zadnjem izplačilu prejetih sredstev, drugače jih morajo vrniti.

Odgovor MKGP:

Do danes je bilo na nivoju Evropske unije za kmetije do velikosti 10 ha predvideno le, da se teh kmetij ne kontrolira več na pogoje v zvezi s pogojenostjo. Danes aktualne evropske krovne uredbe, ki opredeljujejo sedanjo SKP, bodo veljale še najmanj do leta 2027 in za manjše kmetije ne predvidevajo nobenih posebnih pravil glede samega vlaganja in izvajanja zahtevkov ter izplačil zanje. Ali bodo po letu 2027 za manjše kmetije možne določene izjeme, je odvisno od bodočih tovrstnih predlogov in glasovanj o takšnih predlogih v evropskih ustanovah. Če bodo nova evropska pravila tovrstne možnosti dopuščale, jih bo Slovenija lahko tudi uporabila.

2.4.4. država naj vzpodbuja ohranjanje podeželja tudi z rokodelskimi spretnostmi ter pripomore k vpisu poklic zeliščarja in ambasadorja trajnosti, ki bi pripomogla k izboljšanju dohodkov na malih kmetijah.

Odgovor MKGP:

Za izobraževanja ter postopek določitve poklicnih standardov sta v pristojnosti Ministrstva za vzgojo in izobraževanje ter Centra RS za poklicno izobraževanje. Izpostaviti je potrebno, da je za področje zelišč pristojno Ministrstvo za zdravje. Glede na navedeno vas prosimo, da se glede posredovane teme obrnete na resorno pristojna ministrstva.

2.4.5. Država naj sodeluje in pomaga pri nakupu in implementaciji novih tehnologij, ki bodo olajšale delo na ekoloških kmetijah in ga naredila bolj produktivnega (npr. laserski odstranjevalec plevelov). To bi spodbudilo tudi konvencionalne kmete k lažji preusmeritvi v ekološko kmetijstvo.

Odgovor MKGP:

Pobuda je delno že upoštevana. Na MKGP pripravljamo Pravilnik o najvišjih priznanih vrednostih oz. katalogu stroškov za kmetijsko mehanizacijo. Pri določeni vrsti mehanizacije, ki sodi v okvir novih tehnologij bo označen ta atribut in se bo ta mehanizacija obravnavala kot digitalizirana mehanizacija. Katalog bo v mesecu juniju 2024 v javni obravnavi, kjer boste lahko podali dodatne predloge in pripombe.

2.4.6. Država naj podpira razvoj načinov izboljševanja trajne rodovitnosti kmetijske zemlje in odpornosti le-te na ekstremne vremenske razmere (suša, obilno deževje).

Odgovor MKGP:

Na MKGP se je zmeraj in v največji možni meri podpiralo sprejem in izvajanje ukrepov, intervencij, operacij, zahtev..., ki doprinašajo k izboljševanju trajne rodovitnosti kmetijske zemlje in odpornosti le-te na ekstremne vremenske razmere.

2.4.7. Ključnega pomena pri tem imajo biodiverzitetne mešanice semen za zeleno gnojenje. Trenutno je na tem področju preveč birokracije in omejitev in se te biodiverzitetne mešanice ne razvijajo in ne proizvajajo v Sloveniji ampak jih uvažamo iz tujine po visokih cenah. Nujno je potrebno vzpostaviti žlahtnenje in pridelavo domačih semen ekoloških mešanic.

Odgovor MKGP:

Slovenije ni samooskrbna s pridelavo ekološkega semenskega materiala. Večino ekološkega semenskega materiala zato Slovenija pripelje iz Avstrije, Nemčije in Italije. MKGP se zaveda te problematike in spodbuja pridelavo ekološkega semenskega materiala preko različnih ukrepov kmetijske politike.

2.4.8. Sklad kmetijskih zemljišč ima v lasti okrog 10% vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji, ki jih oddaja drugim kmetom. Predlagamo, da imajo glavno prednost pri najemu te zemlje, ki sonaravno in trajnostno kmetujejo, na ekološki način. S tem se bo povečala proizvodnja zdrave

hrane, zmanjšalo onesnaženje okolja ter izboljšala kvaliteta in rodovitnost te državne zemlje. Sočasno se bo vzpodbujalo tudi druge kmete, ki kmetujejo na konvencionalen način, da bodo tudi oni postali ekološki, saj bodo le tako lahko lažje v najem dobili državno zemljo.

Odgovor MKGP:

MKGP razume pobudo in interes, da bi se na kmetijskih zemljiščih v upravljanju Sklada kmetijskih in gozdnih zemljišč (Sklad) v čim večji meri kmetovalo na ekološki način. Trenutno je v pripravi nov pravilnik o zakupu kmetij in kmetijskih zemljišč, s katerimi gospodari Sklad. Novi pravilnik bo urejal tudi podrobnejši prednostni vrstni red pri zakupu kmetij in kmetijskih zemljišč v primeru izenačitve glede na prednostni vrstni red, ki ga predpisuje Zakon o kmetijskih zemljiščih. Ena izmed novosti je, da če bo več sprejemnikov ponudbe, ki bodo izenačeni, bo Sklad izbral zakupnika z upoštevanjem dodatnih kriterijev. Pri tem bo ena izmed prednosti tudi vključenost sprejemnika v ekološko kmetovanje, kar se bo izkazovalo z veljavnim certifikatom na dan objave ponudbe.

2.5. Slovenija – eko cona, eko vrt – bioregija Evrope – strategija Slovenije – biokrožno gospodarstvo

2.5.1. Potrebna je strategija razvoja Slovenije. Kmetijstvo je pomemben člen v grajenju bio krožnega gospodarstva, ki je temelj trajnostne prihodnosti. Pobude kakšno strategijo in kako to doseči enakovrednih parametrov ekologija – etika – ekonomija so že bile podane na posvetu: Biokrožno gospodarstvo – nuja ali tržna priložnost.

Odgovor MKGP:

MKGP je vzpostavil precej močno okoljsko-podnebno komponento v Strateškem načrtu SKP 2023–2027. V okviru različnih investicijskih intervencij spodbujamo elemente biogospodarstva, večje učinkovitosti rabe energije, OVE, učinkovita raba vode itd. Tudi v okviru meril za izbor investicijskih projektov je tem poudarkom dana velika teža.

2.6. Kako do več konvencionalno pridelane slovenske hrane?

2.6.1. Vzpodbude na kg pridelane in prodane hrane, ožvitev predelovalne agroživilske panoge

Odgovor MKGP:

Ukrepi za vzpodbujanje predelovalne agroživilske panoge v Sloveniji obstajajo. Kar zadeva sistem vzpodbud, pa je ta v zadnjih obdobjih SKP na nivoju Evropske unije zasnovan tako, da ne vzpodbuja intenzivne kmetijske pridelave ali prireje. Podpore se lahko dodelijo na hektar, na GVŽ oziroma žival, na upravičenca ali na projekt oz. pogodbo.

2.6.2. Subvencije se naj podeljujejo na osnovi kilograma pridelane in prodane hrane in ne samo na pavšal po hektarju zemljišča, kot je to sedaj.

Odgovor MKGP:

Sistem vzpodbud je zaenkrat zasnovan tako, da ne vzpodbuja intenzivne kmetijske pridelave ali prireje. Podpore se lahko dodelijo na hektar, na GVŽ oziroma žival, na upravičenca ali na projekt oz. pogodbo.

2.7. Umetno pridelana hrana

2.7.1. Ker gre za gospodarstvo in ne kmetijsko dejavnost, predlagamo, da pridelavo hrane, ki je pridelana s pomočjo umetnih načinov pridelave (tiskanje hrane, laboratorijska pridelava, 3d print, akvaponika, airponika, hidroponika), prenesli pod okrilje Ministrstva za gospodarstvo. Tako bi ostalo več sredstev za razvoj teh panog in razvoj teh proizvajalcev hrane, kar bi omogočalo razvoj avtomatizacije, robotizacije in naprednih tehnik, uporabnih tudi pri pridelavi

hrane na konvencionalni način. Ta razvoj naj bo usmerjen v pridelavo hrane za ljudi in manj za živali.

Odgovor MKGP:

Tematika, katero naslavljate, je do danes v Sloveniji, pa tudi na nivoju Evropske unije, še precej nedorečena. Iz tega razloga menimo, da v tem trenutku še ne moremo dajati konkretnih odgovorov na tovrstne pobude. Predpostavimo lahko, da bo velika večina takšnih in drugačnih ukrepov, ki so tako ali drugače povezani s prehrano ljudi ali živali, še naprej pripadali MKGP in ne Ministrstvu za gospodarstvo.

2.8. Kako do večje ponudbe slovenske hrane na trgu?

2.8.1. Prenos znanja – ponovno predlagamo, da se vse znanje, ki je bilo financirano iz sredstev kmetijstva iz vseh projektov – objavi na isti spletni strani, tudi koristno uporabi. Kmetje naj bodo nagradjeni z dokazilom prodanih pridelkov v javne zavode in trgovske verige.

Odgovor MKGP:

Relevantna gradiva in zaključke raziskovalnih projektov objavljamo na spletnem mestu Portal znanja v okviru spletne strani skp.si. Tudi ekološka združenja in iniciative so povabljeni na elektronski mail mreza-podezelje.mkgp@gov.si, da pošljejo relevantna gradiva (tudi npr. video) za objavo.

MKGP pripravlja nadgradnjo portala znanja v okviru spletnega mesta www.skp.si, kjer bodo objavljeni rezultati vseh nacionalnih znanstveno-raziskovalnih projektov in projektov operativnih skupin EIP. Rezultati javnih služb so objavljeni na njihovih spletnih straneh.

2.8.2. Potrebno je sprejeti sklep, da se najmanj 5 let po končanem projektu tržijo storitve in izdelki, ki so rezultat projektov (v večini projektov je pogoj, da je trženje še 3 leta ali več prepovedano).

Odgovor MKGP:

Izjema je izvajanje projektov, ki so namenjeni praktičnemu prikazu uporabe tehnologij, mehanizacije, postopkov, strojev, praks in drugih vsebin demonstracijskih projektov v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter pri predelavi in trženju kmetijskih proizvodov, tudi tistih, ki prispevajo k ohranjanju in izboljšanju stanja okolja, vključno s prilagajanjem in blaženjem podnebnih sprememb oziroma širjenju informacij, z namenom seznanitve udeležencev z znanjem, pomembnim za njihovo delo. Te dejavnosti so lahko v obliki razstav, strokovnih srečanj, predstavitev ali informacij v tiskanih ali elektronskih medijih.

Uredba EU 1305/2013 v 14. členu v takih primerih sicer omogoča vključevanje stroškov nabave opreme, ki se nujno potrebuje za izvajanje projektov. Ker pa je oprema namenjena izobraževanju in ne pridobitni dejavnosti, je potrebno zagotoviti, da se proizvodi, proizvedeni s to opremo, ne tržijo.

Takšno določilo smo uporabili zgolj pri projektih glede na navedeno izjemo. Zato te pripombe žal v celoti ne moremo upoštevati.

2.8.3. Povezati deležnike, da se kmetom zagotovijo trgovske police je potrebno ustanoviti trgovsko mrežo – zadruga – trgovina.

Odgovor MKGP:

Zadruga so v lasti kmetov, kmetje kot njihovi latniki pa imajo možnost, da v zadružnih trgovinah zahtevajo tudi vzpostavitev prodaje njihovih izdelkov oziroma kmetijskih proizvodov.

2.9. Kako tržiti slovensko hrano – zagotovitev trgovskih polic za možnost trženja slovenskih pridelkov in izdelkov – poštena trgovina »Fair trade Slovenija« slovenska trgovska mreža in kako v javnih zavodih vzpostaviti sistem od semena do krožnika?

2.9.1. V Sloveniji imamo že kar nekaj dobrih praks, kot so Šaleška kmetijska zadruga, Sloga Kranj, Dobrina Maribor, katerim je uspelo vzpostaviti odkup in prodajno mrežo in prodati izdelke svojih kmetov. Potrebno je vzpodbuditi še deležnike TZS, OGS, ZZS, MKGP in MGŠT, da zagotovijo pogoje trženja slovenskih prehranskih, obrtniških ter proizvodnih izdelkov.

Odgovor MKGP:

Deležniki bodo vzpostavili poslovni odnos, če bodo imeli od tega ekonomsko korist. Zakonsko ne moremo vzpostaviti mehanizma, ki bo določal obvezno sodelovanje in trženje slovenskih prehranskih in obrtniških izdelkov. Kot ste pa že navedli, so na trgu primeri dobrih praks, ki zagotavljajo verige prodaje slovenskih kmetijskih in živilskih proizvodov.

Na tem mestu bi želeli še poudariti da s shemami kakovosti in promocijo lokalne hrane krepimo konkurenčnost slovenske agroživilske industrije, spodbujamo lokalno pridelavo in potrošnjo, krepimo samooskrbo ter potrošnikom damo verodostojne informacije o kakovosti in prehranjevalnih koristih kmetijskih in živilskih proizvodov.

Na enotnem evropskem trgu veljajo skupne, **evropske sheme kakovosti**, ki so predpisane z evropskimi uredbami. To so: zaščiteni označba porekla, zaščiteni geografska označba, zajamčena tradicionalna posebnost in ekološka pridelava.

Nacionalne sheme kakovosti so predpisane z Zakonom o kmetijstvu. To so: označba višje kakovosti, dobrote z naših kmetij, integrirana pridelava in izbrana kakovost. Sheme kakovosti so dostopne vsem proizvajalcem. Vsak, ki se vključi v shemo kakovosti, mora upoštevati zakonsko predpisane pogoje. Fairtrade pa je registrirana znamka, ki jo vodita Svetovna organizacija za pravično trgovino in Fairtrade International (podjetje).

2.9.2. V kolikor bi bilo mogoče vzpodbuditi deležnike k ustanovitvi vseslovenske trgovske verige preko združne zveze (ta ima že sama 339 trgovin), s povezovanjem njihovih kmetov ter se povezati s Trgovinsko zbornico Slovenije in Obrtno zbornico Slovenije (nekateri obrtniki in rokodelci nimajo komu prodajati svojih izdelkov), ter s pomočjo MKGP in MGŠT zagotoviti trajnostno prehransko varnost z manjšim okoljskim odtisom bi zagotovili tudi krepitev lokalne ekonomije in zagotavljali več delovnih mest v sektorju. Kupci bi v trgovski verigi pod blagovno znamko Kupujmo slovensko vedeli, da res kupujejo pravo hrano, pridelano v zemlji, pomembno pa je tudi to, da del kolača – dobička, ostane Sloveniji namesto, da ga čez noč tuje trgovske verige prenesejo v tujino. Takšna trgovska veriga bi bila sposobna oskrbeti tudi potrebe javnih naročil, potrebno pa je vzpostaviti koncept »fair trade« trgovine.

Odgovor MKGP:

Vzpostavitev vse slovenske verige trgovske verige, ki bi delovala v okviru zadrug oziroma njihovih združnih trgovin smo na MKGP v preteklih letih že večkrat izpostavili, predvsem v razgovorih z Zadržno zvezo, ki povezuje večino slovenskih kmetijskih zadrug, vendar do sedaj za takšno obliko povezovanja ni bilo interesa. Večino združnih trgovin pa s pomočjo franšiznega sistema upravljata dva večja trgovca.

V preteklosti je GSZ Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij že izvedla kampanjo »Kupujmo slovensko«, z oznako »S« pa je bilo označenih okoli 500 kmetijskih in živilskih izdelkov. Kampanjo je podprlo 64 kmetijskih in živilskih podjetij, h kampanji pa so pristopili tudi trgovci.

Opozorili bi še na razliko med poreklom in načinom pridelave. Če je hrana pridelana v Sloveniji še ne pomeni avtomatsko, da je "pridelana v zemlji", ker imamo kar nekaj podjetij, ki za pridelavo uporabljajo nove tehnologije pridelave.

2.10. Kako v izobraževalni sistem vključiti ukrepe za večjo porabo slovenske ekološke hrane in celostni prenos znanj in spoštovanje vrednot hrane in virov za trajnostno prihodnost?

2.10.1. Strateški svet za prehrano določi priporočljive jedilnike s slovensko sezonsko ekološko hrano.

Odgovor MKGP:

MKGP je v odgovoru z dne 16. 4. 2024 že odgovoril, da Strateški svet deluje neodvisno od MKGP. Glede na to, da je v fazi imenovanje Vladna medresorska delovna skupina (ki je sedaj že imenovana), bomo tudi o tej pobudi razpravljali na omenjeni delovni skupini. Delovna skupina je namenjena temu, da naslovimo vse ovire, s katerimi se srečujejo deležniki in odpremo vrata javnih zavodov lokalnim živilom. Poznamo različne modele dobrih praks, katere bomo proučili in poskušali najti najbolj ustrezen rešitev za naše zavode. S pobudo MKGP želimo doseči, da vsi resorji razumejo pomen uživanja lokalne hrane in zdravega prehranjevanja in to vključijo v svoje cilje, strategije ter ponotranjijo to kot skupno prizadevanje celotne vlade.

2.10.2. Organizatorje javnih naročil je potrebno dodatno izobraziti – predlagamo simpozij o zdravi hrani v javnih naročilih, ki bi se lahko izvedel na Celjskem sejmu MOS od 13. do 18. 9. 2024.

Odgovor MKGP:

MKGP je v odgovoru z dne 16. 4. 2024 že odgovoril, da MKGP vzporedno skupaj z Ministrstvom za okolje, prostor in energijo, ki je nacionalna kontaktna točka za zelena javna naročila, že od 2021 redno usposablja tako naročnike (javne zavode) kot ponudnike o možnostih več lokalne hrane v javnih zavodih. Izvedlo se je 12 usposabljanj na terenu in na daljavo na katerih je bilo okoli 600 udeležencev. Zavedati pa se je treba, da se s težavami srečujejo oboji (javni zavodi in ponudniki lokalne hrane), vsak s svojega področja. Zato je ključno, da se rešitve iščejo vzporedno in, da se o težavah seznanja oboje, kar tudi izvajamo na teh usposabljanjih. Prav tako je bilo že več posvetov. V kolikor bo takšen posvet organiziran na sejmu MOS in bomo nanj tudi povabljeni, se ga bomo z veseljem udeležili s prispevkom izsledkov, ki jih imamo na tem področju.

2.10.3. Cilj ukrepov naj bo, da bi se povečal delež slovenske hrane v javnih razpisih na 70 %, pri čemer gre za pozitivno zeleno diskriminacijo tistih dobaviteljev, ki so bližje uporabniku in imajo tako manjši okoljski odtis.

Odgovor MKGP:

MKGP je v odgovoru z dne 16. 4. 2024 že odgovoril, da trenutna zakonodaja predpisuje minimalne deleže (12% ekoloških in 20% iz drugih shem kakovosti) izraženo v kilogramih potrebnih živil. Glede na to, da v Sloveniji nismo z vsemi živilami samooskrbni in, da niti ni velike pestrosti ponudbe sezonskih živil, niti ni podaljšane sezonske ponudbe, se ponudnike vzpodbuja tudi na tem področju. Hkrati jim je v okviru SKP ukrepov omogočeno sofinanciranje za povezovanje, investicije... Menimo, da je že z obstoječo zakonodajo možno naročiti 70% lokalnih živil, saj zgornja meja ni predpisana. Večja težava je, da ni pestre ponudbe, zadostne količine, kot tudi možne ponudbe že npr. olupljenega in narezanega krompirja, čebule..., saj se javni zavodi srečujejo s kadrovsko stisko. Podobno težavo pa imajo tudi ponudniki. Torej, MKGP si bo tudi v prihodnje prizadeval, da bo težave reševal vzporedno, da bo rešitev dejansko izvedljiva in jo bo mogoče realizirati. Naj samo povemo, da nekateri javni zavodi vlagajo veliko truda za več lokalnih živil na krožnikih njihovih ustanov. Javne zavode učimo, kako morajo narediti sklope, da se takšnim anomalijam izognejo.

MKGP že pripravlja JN za pripravo tovrstnih učnih pripomočkov učiteljem in učencem za vse tri triade.

2.10.4. Eko hrana iz tujine ni več eko, saj je prepotovalo ogromno kilometrov, zato je potrebno zmanjšati okoljski zeleni odtis. Potrebno je preprečiti, da bi zaradi manjšega okoljskega odtisa v naših vrtcih in šolah jedli umetno meso ali hrano iz akvaponike in hidroponike ali bili testni poligon laboratorijske prehrane. Prav tako je žalostno, da se že sedaj preko javnih naročil na mizi pojavi med iz Azije namesto slovenski med, Slovenija pa je čebelarska velesila. Potrebno je sprejeti ustrezne ukrepe v izogib tovrstnim praksam.

Odgovor MKGP:

MKGP je v odgovoru z dne 16. 4. 2024 že odgovoril, da nekateri javni zavodi vlagajo veliko truda za več lokalnih živil na krožnikih njihovih ustanov. Javne zavode učimo, kako morajo narediti sklope, da se takšnim anomalijam izognejo.

2.10.5. Izobraževalni proces je potrebno prilagoditi aktualnim in predvidljivim geopolitičnim in podnebnim spremembam. Otroke je potrebno naučiti, od kod in kje raste hrana z uvedbo šolskih učnih vrtov in vnosom predmeta sonaravna pridelava hrane v kurikulum osnovnih šol. Potrebno je poskrbeti tudi za boljši medgeneracijski prenos znanja.

Odgovor MKGP:

MKGP se zaveda, da je izobraževanje pomembno zato sofinancira tudi projekte za vzpostavitev pogojev izkustvenega učenja otrok za naravno pridelavo hrane in spodbujanje pozitivnega odnosa do naravno pridelane hrane, saj želimo doseči povečanje lokalne prehranske samooskrbe, povečanje lokalne pridelave in porabe na lokalnih trgih ter povečano prehranjevanje otrok z lokalno pridelano hrano v osnovnih šolah.

MKGP je iz Programa razvoja podeželja RS 2014-2020 podprlo tudi projekt Učilnice v naravi – Šolski učni vrtovi s katerim se je poskušalo izboljšati odnos osnovnošolcev do lokalno pridelane hrane. Osnovne šole želijo zmanjšati odpadke hrane in omogočiti čim več lokalno pridelane hrane na šolskih jedilnikih.

V sklopu prenosa znanja se v Sloveniji že od leta 2011 izvaja vseslovenski projekt Tradicionalni slovenski zajtrk (TSZ). Eden izmed njegovih osnovnih ciljev je, poleg spodbujanja javnega naročanja lokalne oz. slovenske hrane, prav učenje otrok in mladostnikov od kod in kje raste hrana. Sredstva za nakup živil za izvedbo zagotovi MKGP. Pavšalno nadomestilo v ta namen se bo za izvedbo letošnjega TSZ 2024 povečalo z 0,72 na 0,76 EUR na enega otroka oziroma mladostnika. Vzgojo in učenje otrok pa učitelji in vzgojitelji izvedejo v okviru spremljajočih aktivnosti tega projekta. Pri izvedbi teh aktivnosti jim pomagamo z usmeritvami in gradivi, ki jih vsako leto pripravimo v okviru medresorske delovne skupine za izvedbo TSZ. V projekt TSZ se ne nek način praktično vključijo vsi vrtci, osnovne šole in zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami. Skupaj je bilo tako v TSZ 2023 vključenih vseh 284.000 otrok v vseh 900 vzgojno-izobraževalnih ustanovah v Sloveniji. Zaradi priljubljenosti tega projekta bomo z njegovim izvajanjem in nadgrajevanjem nadaljevali tudi v prihodnosti.

2.10.6. Subvencije se naj razdelijo po načelu, da polovico le-te dobi kmet, četrtno zadruga ali distributer in četrtno naročevalec v javnem naročanju. To deluje kot vzpodbuda in dopolnilo v cenovnem razkoraku zaradi manjšega okoljskega odtisa in krajših transportnih poti, za ekološko pridelano hrano, kot je to ponekod v tujini.

Odgovor MKGP:

Nacionalna zakonodaja in ostali nacionalni predpisi morajo slediti osnovnim predpisom Evropske unije. Krovne uredbe, ki opredeljujejo sedanjo SKP, bodo veljale najmanj do leta 2027 in ne predvidevajo/omogočajo nobenih takšnih načinov glede razdeljevanja plačil subvencij, kot ga predlagate. Ali bodo po letu 2027 v tem pogledu možne določene izjeme, je odvisno od novih tovrstnih predlogov in glasovanj o takšnih predlogih v evropskih ustanovah.

2.10.7. Menimo, da bi podelitev javnih priznanj in objava v medijih najbolj zaslužnim naročevalcem v javnih naročilih slovenske hrane bistveno pripomogla k povečanju naročil v

javnih zavodih. Predlagamo dobre prakse: Vrtec Slovenska Bistrica, Eko šole, Gozdni vrtci, Čebelarstva zveza Slovenije.

Odgovor MKGP:

Strinjamo se z vašim stališčem, da objave dobrih praks v medijih pripomorejo k povečanju javnih naročil in večji porabi v Sloveniji pridelane hrane, zato si bomo tudi v bodoče prizadevali za čim večjo odmevnost in prepoznavnost dobrih praks pridelave in distribucije hrane.

2.11. Slovenija – zeliščarska velesila

Potrebujemo razglasitev, da Slovenija eko vrt Evrope za promocijo in izkoristimo dobre pogoje za pridelavo zelišč in moč povezovanja. Tako bomo ustvarili pogoje za blagovno znamko Slovenska zelišča ter preko strateškega sveta za prehrano za vključitev v več zelišč, namazov čaje, kulinarike, prehrano v javne zavode in v gurmansko ponudbo elitnih restavracij in turističnih destinacij. Veliko znanja o zeliščih je že prisotnega, v šole pa bi kljub temu morali uvesti zeliščarski krožek saj lahko divja hrana bistveno pripomore k boljši prehranski varnosti v prihodnost.

Odgovor MKGP:

2.12. Zaščita kmetijske zemlje in suhi zadrževalniki, ohranjanje podeželja

2.12.1. Predlagamo, da za vsa kmetijska zemljišča, ki se prodajajo, država Slovenija uveljavi predkupno pravico in jo prenese na sklad kmetijskih zemljišč in Zavod za gozdove in jih daje v najem izključno za namen trajnostne rabe, da ne izgubimo ozemlja in dolgoročne degradacije okolja.

Odgovor MKGP:

MKGP je v preteklih letih že nameravalo spremeniti vrstni red, da bi bil Sklad kmetijskih in gozdnih zemljišč (Sklad) predkupni upravičenec višje po vrstnem redu predkupnih upravičencev. Takratni predlog bi Sklad postavil na drugo mesto vrstnega reda, takoj za solastnikom, vendar predlagani vrstni red ni bil podprt s strani nevladnih organizacij v smislu, da je Sklad previsoko. MKGP brez podpore ni nadaljevalo s spremembo, bi pa v prihodnosti s podporo oziroma predhodnim širšim konsenzom lahko znova pristopilo k tovrstni spremembi.

MKGP dodaja, da kljub temu, da Sklad ni na prvem mestu predkupnih upravičencev pri nakupu kmetijskega zemljišča, še vedno intenzivno spremlja in izvaja nakupe kmetijskih zemljišč. Sklad je kot takšen pomemben pri smotrnem zaokroževanju površin in izboljšuje njihovo posestno strukturo ter povečuje delež zemljišč, s katerimi gospodarji, kar je razvidno tudi iz spodnje preglednice (med leti 2006 in 2022 je Sklad povečal kmetijska zemljišča, s katerimi gospodarji, za 4.210,93 ha).

Preglednica: Nakup kmetijskih zemljišč po letih – površina (v ha)

Leto	Prodaja kmetijskih zemljišč	Nakup kmetijskih zemljišč
2006	137,21	312,28
2007	45,55	370,77
2008	15,35	525
2009	26,19	319,88
2010	28,80	50,7
2011	10,50	303,83

Leto	Prodaja kmetijskih zemljišč	Nakup kmetijskih zemljišč
2015	4,39	104
2016	7,47	113,12
2017	41,26	119,45
2018	6,38	131,11
2019	18,36	639,92
2020	10,63	733,28

2012	9,60	80,65
2013	3,35	51,59
2014	8,41	110,6

2021	17,36	441,3
2022	17,52	211,78
Skupaj	408,33	4.619,26

Vir: Razvojna strategija Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS (2023–2027).

2.12.2. Takoj naj se ustavi širitev industrijskih con po ravnini. Uporabijo naj se obstoječi resursi.

Odgovor MKGP:

Zadeve s področja urejanja prostora, vključno s spremembo namenske rabe prostora, so v pristojnosti občin. Prostorske ureditve se načrtujejo s prostorskimi akti, postopek priprave in sprejemanja prostorskih aktov določa Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 199/21, 18/23 – ZDU-10, 78/23 – ZUNPEOVE, 95/23 – ZIUOPZP in 23/24; ZUreP-3). MKGP je v postopek sprejemanja prostorskih aktov občin vključeno kot eden od nosilcev urejanja prostora in sicer tako, da k prostorskemu aktu izdaja smernice in mnenja z vidika usklajenosti predloga prostorskega akta s predpisi, ki urejajo kmetijska zemljišča.

Osnovno načelo določa, da so občine dolžne svoj razvoj načrtovati najprej na zemljiščih nekmetijske namenske rabe, pri čemer se razvoj naselja prvenstveno usmerja na nepozidana stavbna zemljišča. Če to ni mogoče, se na območjih kmetijskih zemljišč načrtuje najprej na zemljiščih nižjih bonitet. Vse posege na kmetijska zemljišča je treba racionalizirati, utemeljiti in omejiti na nujno potreben obseg tako, da se v čim večji meri ohranjajo kmetijska zemljišča.

MKGP pri presoji posegov na kmetijska zemljišča ter podaja mnenj k občinskim prostorskim načrtom oziroma njegovim spremembam že nekaj let uspešno izvaja omilitvene ukrepe kot na primer vzpostavitev nadomestnih kmetijskih zemljišč, prerazporeditev nezazidanih stavbnih zemljišč v kmetijska... S tem se zagotavlja, da se ohranja obseg kmetijskih zemljišč, hkrati pa se ne zavira razvoja občine oziroma države.

MKGP si prizadeva tudi, da preko različnih ukrepov zadržuje obseg kmetijskih zemljišč, hkrati pa na drugi strani z naložbami v infrastrukturo za kmetijstvo, predvsem zemljiškimi operacijami (komasacije, namakanje, agromelioracije) povečuje produktivnost zemljišč na način, ki ne poslabšuje stanja v okolju. Ne glede na to, ali se predlagane pobude na kmetijska zemljišča nanašajo na umeščanje gospodarskih con ali drugih dejavnosti, ministrstvo postopka tako kot je navedeno.

2.12.3. Za namestitve tujcev naj se vzpostavi življenje v zapuščenih naseljih brez prebivalcev, ki jih imamo v Sloveniji preko 50.

Odgovor MKGP:

Urejanje te vsebine ni v pristojnosti MKGP. Po našem mnenju je za pripravo odgovora pristojno Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

2.12.4. Tuji investitorji, ki vlagajo tudi za vzpostavitev tovarn in objektov, lahko dobijo v uporabo le prostor in parcele, država pa naj vedno ostane lastnik zemljišča.

Odgovor MKGP:

Urejanje te vsebine ni v pristojnosti MKGP. Po našem mnenju je za pripravo odgovora pristojno Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport.

2.12.5. Za novogradnje naj se uporabijo stare zapuščene domačije na mestih, kjer so že komunalno urejene, naj država odkupi prazne domačije in prazna stanovanja in izplača lastnike in solastnike. V kolikor se ne strinjajo, naj jih obdavči ali jim izda ureditveno odločbo za rok 5 let. Odkupljena stanovanja in domačije, ki so vseljive se naj prenesejo na državni skupni sklad. Na tak način se bo ohranilo podeželje, za novogradnje pa ne bo potrebno eksploatirati dodatnih kmetijskih zemljišč. Vlada pa bo na tak način lahko zagotovila obljubljene nove stanovanjske enote.

Odgovor MKGP:

Urejanje te vsebine ni v pristojnosti MKGP. Po našem mnenju je za pripravo odgovora pristojno Ministrstvo za naravne vire in prostor.

2.12.6. Država naj poskrbi za ustrezno infrastrukturo in razvoj podeželja ne smo glavnih mest, kar bo zmanjšalo tudi pritisk na cestno infrastrukturo in izgubo zemljišč za izgradnjo nove cestne infrastrukture. In ob poplavih.

Odgovor MKGP:

Urejanje te vsebine ni v pristojnosti MKGP. Po našem mnenju je za pripravo odgovora pristojno Ministrstvo za naravne vire in prostor.

2.12.7. Predlagamo, da se država aktivno vključi v ponovno ozelenitev in sejanje s kulturnimi, medovitimi in gozdnimi rastlinami s semenskimi kroglicami. Predvsem na degradiranih in plazovitih terenih potem, ko smo kot smo predlagali MKGP posejali testno površino na požganem Krasu aktivisti s semenskimi kroglicami, kar se je izkazalo za učinkovito, je Zavod za gozdove v letu 2023 posejal s semenskimi kroglicami na Krasu 1 ha zemljišča. V letu 2024 se je v sejanje s semenskimi kroglicami vključila tudi Čebelarstva zveza Slovenije. Naredili bodo kar 100.000 semenskih kroglic z medovitimi rastlinami. Predlagamo, da vzpodbuja ukrep tudi MKGP. Ter da se otroke in učitelje vzpodbudi k naravoslovnim dnevom ter aktivnostim v okviru Tradicionalnega slovenskega zajtrka naj naredijo semenske kroglice. S tem se z otroci učijo aktivnega odnosa soustvarjanja z naravo in spoznajo na kakšen način sploh zraste hrana.

Odgovor MKGP:

Pravilnik o varstvu gozdov (Uradni list RS, št.) določa, da je treba poškodovan gozd sanirati oziroma obnoviti. Za gozd, ki je poškodovan na večji površini, se izdelata načrt sanacije. Zavod za gozdove Slovenije je izdelal Načrt sanacije gozdov, poškodovanih v požaru Goriški Kras (15. julij – 1. avgust, 2022), v katerem so določene tudi gozdne površine, na katerih bo izvedena obnova gozdov s sadnjo oziroma setvijo. MKGP je dne 31. 1. 2023 izdalo sklep, s katerim je potrdilo načrt sanacije ter hkrati tudi zagotovilo vire financiranja za izvedbo načrta. Projekt sanacije vodi Zavod za gozdove Slovenije, ki nadzoruje obnovo gozdov na tem območju, vključno z izvedbo predvidenih in potrebnih gozdnogojitvenih ukrepov, kamor spadata tudi sadnja sadik drevesnih vrst in setev ustreznih semen. **MKGP vzpodbuja vse ukrepe, ki vodijo k uspešni sanaciji območja oziroma obnovi gozda.**

3. Dodatna vprašanja

3.1.1. Kaj pomenijo sprejeti dokumenti o genomski pridelavi rastlin ter o rastlinskem in gozdnem materialu za kmetijstvo in pridelavo hrane v Sloveniji? Kaj bo potencialna kontaminacija z NGT pomenila za ekološko pridelavo, če obveljajo predlagane Uredbe? Ali bi v primeru, da bi uredbe bile sprejete na ravni EU, Slovenija izvezela te uredbe za implementacijo zakonodaje pri nas?

Odgovor MKGP:

Predlog Uredbe o NGT je še v postopku sprejema, na zasedanjih Sveta EU še potekajo usklajevanja o njegovi vsebini. Slovenija se še naprej zavzema za prepoved uporabe NGT rastlin v ekološki pridelavi.

O predlogu Uredbe o pridelavi in trženju rastlinskega razmnoževalnega materiala (v nadaljevanju: RRM) v Uniji trenutno poteka intenzivna razprava na Delovni skupini Sveta, kjer še niso bili obravnavani vsi členi Uredbe. Razprava sledi splošnim ciljem predlagane RRM Uredbe, kar pomeni, da se vsem uporabnikom zagotovi visokokakovosten in genetsko raznolik RRM, prilagojen sedanjim in prihodnjim predvidenim podnebnim razmeram. Prav tako pa je cilj RRM Uredbe tudi podpreti ohranjanje in trajnostno rabo rastlinskih genskih virov ter prispevati h kmetijski biotski raznovrstnosti z uvedbo manj strogih in prilagojenih pravil za ekološke sorte in ohranjevalne sorte ter z omogočanjem pridelave in trženja heterogenega RRM, ki ne pripada nobeni sorti, z omogočanjem izmenjave RRM v okviru organizacij in mrež za ohranjanje semen ter izmenjave semen v naravi med kmeti.

3.1.2. Ali bomo lahko še sejali domača semena prilagojena našemu okolju? Ali bodo v prihodnosti prevladovala tudi v Sloveniji poleg hibridnih patentirana semena, ki bodo omogočala le genomsko pridelavo rastlin? Koliko semen bo Kmetijski inštitut ohranjal in koliko jih bo gojenih za trg? Kako potekajo priprave za zagotovitev semen v državnih rezervah za kar je že bila sprejeta zakonodaja. Katere sorte semen bodo v državnih rezervah? Kako država vzpodbuja kmetovalce naj uporabljajo domača avtohtona semena prilagojena našemu okolju?

Odgovor MKGP:

Vzorčke semena posameznih akcesij iz genske banke lahko pridobijo raziskovalci in žlahtnitelji. Za kmetovalce to seme ni dostopno, saj ne gre za material registriranih sort, za katere je dovoljeno trženje.

Kot rečeno, se uporaba lokalnih sort spodbuja v okviru intervencij SKP 2023-2027. Zaradi nevarnosti genske erozije lokalnih sort je predvideno, da bo pridelava izhodiščnega materiala oziroma visokih vzgojnih stopenj lokalnih sort po novem lahko tudi predmet nalog javnih služb v poljedelstvu in vrtnarstvu.

Glede pobude, da bi zaloge semena ustvarili tudi v okviru Državnih blagovnih rezerv, smo že pojasnjevali, da smo izvedli posvetovanje z Državnimi blagovnimi rezervami in Ministrstvom za gospodarstvo, kjer so poudarili, da je potrebno ločiti ohranjanje avtohtonih oziroma lokalnih genskih virov v smislu ohranjanja kulturne dediščine in biotske raznovrstnosti ter zagotavljanje rezerv hrane in drugih dobrin v primeru kriz in izrednih dogodkov. V letu 2023 smo izvedli tudi posvetovanje z GIZ semenarstvo in UVHVVR, na katerem je bila podana ocena, da ni nevarnosti, da seme na slovenskem trgu ne bi bilo dostopno, saj med EU dobavitelji semena deluje ustrezen mehanizem zalog semena na vseh ravneh dobavne verige. Poudarjeno je bilo, da to velja tudi za slovenske dobavitelje oziroma semenarske hiše. Glede na navedeno se seme ni uvrstilo v blagovne rezerve.

V zaključku, spodbujanje semenarstva ter večja uporaba lokalnih sort zahteva celovit pristop, ki vključuje žlahtnjenje, varovanje genskih virov, povečanje samooskrbe s certificiranim materialom lokalnih sort in njihove uporabe na kmetijah in seveda spodbujanjem potrošnikov k uporabi pridelkov lokalnih sort (promocija). Sodelovanje in izmenjava znanja med različnimi deležniki so ključnega pomena za doseganje trajnostnega in uspešnega kmetovanja na tem področju.

3.1.3. Kakšne promocijske in spodbujevalne aktivnosti in ukrepe načrtujete, da bodo slovenski kmetje sejali slovenska lokalna in avtohtona semena preko KGZS, MKGP in da bodo vsaj v ZSS trgovinah imeli slovenska semena?

Odgovor MKGP:

V letošnjem letu je MKGP z Javno službo kmetijskega svetovanja izvedel poseben strokoven sestanek glede možnosti krepitev slovenskega semenarstva.

Odprto je predvsem vprašanje interesa slovenskih semenarskih hiš (in kooperantov) za pridelavo semenskega materiala lokalnih sort, saj je pogoj za ta interes in kontinuirano zagotavljanje semena delujoči semenski trg. Zato je pomembna promocija uporabe uradno potrjenega materiala zlasti v primeru, ko se za uporabo lokalnih sort zagotavljajo tudi podpore v okviru SKP.

V Strateškem načrtu SKP 2023-2027 nadaljujemo s podporami za uporabo lokalnih sort na slovenskih poljih. Poleg tega je, za potrebe zaloga semenskega materiala premalo uporabljenih vrst oz. lokalnih sort kmetijskih rastlin, zlasti zelenjadnic kategorije standardno seme pa tudi za demonstracijske dejavnosti, Kmetijski inštitut Slovenije pripravil prednostni izbor 30 lokalnih sort, ki so se v letu 2023 začele razmnoževati na SPC Ptuj. Gre za izbor registriranih lokalnih sort, ki jih je dovoljeno tržiti v Sloveniji oziroma EU. Da bi se uporaba lokalnih sort na kmetijah povečala spodbujamo tudi intenzivnejše sodelovanje in povezovanje vzdolž verige od žlahtnjenja in semenarstva do uporabnikov.

3.1.4. V leti 2022 je bil izdelan in sprejet Akcijski načrt razvoja ekološkega kmetijstva v Sloveniji do leta 2027, kjer je bilo temeljito obravnavano tudi ekološko semenarstvo in žlahtnjenje. V njem je zapisano, kar nekaj visoko prioritetenih ukrepov in zato prosimo, da nam natančno obrazložite, kateri ukrepi in na kakšen način se že izvajajo na terenu.

Odgovor MKGP:

V Akcijskem načrtu razvoja ekološkega kmetijstva v Sloveniji do leta 2027 (v nadaljevanju: ANEK) je postavljenih 70 ukrepov za hitrejši razvoj ekološkega kmetovanja v Sloveniji.

Med tiste, ki imajo visoko prioriteto in se že izvajajo lahko omenimo sledeče: Podpora za ha/panj, Višja podpora za ha za preusmeritev v ekološko kmetovanje, Višja finančna podpora za mlade prevzemnike, Podpora za kritje stroškov eko kontrole, Koordinacija ter izvajanje pospeševanja in svetovanja eko kmetijstva, Krepitev sodelovanja med kmeti in predelovalci semen, Povečanje podpor za semenarstvo na ha, Izvajanje rednega nadzora v javnih zavodih glede upoštevanje Uredbe o zelenem JN, Večletni projekt promocije in nadgradnja kampanje "Ekološko+lokalno je idealno", Analiza trga za eko živila, Prepoved sproščanja v okolje GSO in drugih novih tehnologij, itd. Še več ukrepov, ki so označeni z visoko stopnjo prioritete pa MKGP načrtuje izvajati v letu 2024. To so različni ukrepi, ki se nanašajo na investicije na ekoloških kmetijah, Podpore za tržno povezovanje eko kmetij, Podpore za vzpostavitev distribucijskih in predelovalnih centrov, kratkih verig, Vzpostavitev "eko regij", Podpore za investicije/mehanizacijo, ki se nanašajo na prilagajanje podnebnih spremembam, Izvedba izobraževanj za kmete, tehnologe, svetovalce in pospeševalce, itd.

MKGP bo v letošnjem letu pristopilo tudi k analizi izvajanja ukrepov iz ANEK-a v okviru DS za ekološko kmetovanje in o tem pripravilo poročilo, ki ga bo objavilo tudi na spletni strani.

3.1.5. Kako bomo potrošniki ohranili pravico do izbire, če ne želimo jesti gensko spremenjeno hrano? Ali je pričakovati, da se bo MKGP zavzela, da če bo uredba sprejeta na EU ravni, da bo Slovenija izvela izvajanje te uredbe – dokler se ne izvedejo raziskave – kaj pomeni pridelava rastlin za genomskimi tehnikami za zdravje čebel, ljudi, živali in biodiverzitet? Če bo genomska pridelana hrana dovoljena, kako bo označena, da bodo kupci nedvoumno vedeli kaj kupujejo?

Odgovor MKGP:

Predlog Uredbe o NGT je še v postopku sprejema, na zasedanjih Sveta EU še potekajo usklajevanja o njegovi vsebini. Slovenija se še naprej aktivno zavzema za obvezno označevanje vseh pridelkov oz. proizvodov, v katerih bi bile vsebovane NGT 1 rastline.

3.1.6. Kaj točno pomeni oznaka na izdelkih, da izdelek vsebuje sestavine pridelane z bioinženiringom – takšen način označevanja je viden na deklaracijah ponekod v tujini, npr. v Kanadi? Ali je pričakovati takšen način označevanja tudi v Sloveniji?

Odgovor MKGP:

V določenih državah izven EU poznajo označbo živila proizvedena z bioinženiringom. Gre za živila, ki vsebujejo genski material, ki je bil spremenjen z GSO/NGT tehnikami. Za te spremembe velja, da jih ni mogoče najti v naravi, niti jih ni mogoče pridobiti s konvencionalnimi tehnikami.

Evropska komisija sprememb predpisanega načina označevanja GSO zaenkrat ne načrtuje.

3.1.7. Ali je mogoče pričakovati, da bi Slovenija prepovedala po vzoru nekaterih držav prodajo laboratorijsko pridelanega mesa? Dokler se ne ugotovi kaj uživanje takšnega mesa pomeni za zdravje ljudi? Ali je mogoče pričakovati, da bi Slovenija po vzoru Madžarske, kot navajajo nekateri viri, dovolijo prodajo izdelkov iz čričkov, mokaarjev in ostalih tovrstnih proizvodov v ločenih trgovinah? Ali bo gensko spremenjena hrana, laboratorijsko meso, črički, mokaarji ustrezno označena na slovenskih policah in kako?

Odgovor MKGP:

Za »laboratorijsko meso« v EU ni zgodovine varne uporabe, zato bodo proizvajalci morali vložiti vlogo za odobritev po zakonodaji o novih živilih, ki pred dajanjem na trg predpisuje oceno tveganja s katero se preveri varnost proizvoda. Če varnosti ni mogoče dokazati proizvod ne dobi evropske odobritve in njegovo dajanje na trg EU ni dovoljeno. Vloga za odobritev »laboratorijskega mesa« še ni bila vložena.

Ko bo vloga vložena bo sledila celovita ocena tveganja, ki jo opravi EFSA. Če bo z oceno tveganja ugotovljeno, da je proizvod varen in izpolnjuje vse predpisane zahteve bo lahko zakonito na trgu EU.

Takšne odobritve v EU še ni, zato dajanje »laboratorijskega mesa« na evropski trg ni dovoljeno.

3.1.8 Kako boste zagotovili, da bodo otroci v vrtcih, šolah, bolnicah - v javnih razpisih jedli zdravo hrano? Ali se načrtujejo spremembe v javnih razpisih za nabavo hrane v 70% slovenske hrane in povečan odstotek ekološke pridelave? Ali bodo lahko uvrščene v nabavo teh živil tudi novi načini pridelave hrane? Kako boste zagotovili, da se na mizah javnih ustanov ne pojavi uvožen ali umeten med in izdelki novih prehranskih tehnologij?

Odgovor MKGP:

Javni zavodi so pri naročanju živil samostojni. Jim je pa v okviru zakonodaje in priporočil naloženo koliko minimalno morajo naročiti ekoloških živil in živil iz shem kakovosti (glejte odgovore pod 2.10). Delovna skupina vlade za več lokalne hrane v javnih zavodih pa se bo, kot že omenjeno, ukvarjala tudi s to tematiko. Zavedati se je treba, da je področje hrane v javnih zavodih medsektorsko prepleteno in je zato nujno sodelovanje med resorji in sektorji.

3.1.9. Koliko smo prehransko varni v času izrednih razmer? Za koliko časa imamo zagotovljeno hrano in osebne dobrine v državnih rezervah? Ali MKGP vzpodbuja vrtničkarstvo in semenarstvo ter ohranjanje starih sort semen kot delček prehranske samooskrbne varnosti na osebni ravni posameznika?

Odgovor MKGP:

Vrtičkarstvo in semenarstvo:

V luči prehranske varnosti je nacionalni interes, da bi dolgoročno ohranili čim več avtohtonega rastlinskega genskega materiala, lokalnih sort in povezanega znanja, tako z okrepljeno znanstveno raziskovalno dejavnostjo in javnimi službami, ki izvajajo strokovne naloge na področju rastlinske pridelave kot s krepitvijo slovenskega semenarstva za zagotavljanje lokalnih sort na trgu in uporabo le-teh v pridelavi – na kmetijah in samooskrbnih vrtovih. Da bi se uporaba lokalnih sort na kmetijah povečala bo potrebno intenzivnejše sodelovanje in povezovanje vzdolž verige od žlahtniteljev, vzdrževalcev sort, semenarskih hiš in pridelovalcev semena do kmetovalcev in ostalih kupcev oziroma uporabnikov lokalnih sort. V ta namen so predvidene tudi nadaljnje podpore v okviru Skupne kmetijske politike, in sicer kmetovalcem za setev lokalnih sort, predvidene pa so tudi podpore vzdrževalcem lokalnih sort.

Kar se tiče blagovnih rezerv je pa v pristojnosti Ministrstva za gospodarstvo.

3.1.10. Ustrezna označitev pridelave hrane na trgovskih policah. Ugotavljamo, da imamo več vrst pridelave hrane, ki zraste v zemlji (konvencionalno, integriran ali ohranitveni način) ter sonaraven način pridelave hrane (ekološki, biodinamični, permakulturni način). Na drugi strani pa je trend pridelave hrane, ki naj bi bila okoljsko bolj sprejemljiva, ki zraste v vodi s pomočjo hranil v industrijski pridelavi hidroponika, akvaponika, airponika. Kakšne so možnosti za implementacijo?

Odgovor MKGP:

Splošno označevanje živil je v EU enotno urejeno s skupno zakonodajo, ki je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah. Skladno z omenjeno zakonodajo navedba načina pridelave ne sodi med obvezne podatke, na nivoju EU trenutno tudi ni predvidena sprememba zakonodaje, ki bi določila obvezno označevanje načina pridelave.

Zakonodaja EU omogoča, da se države članice lahko odločijo tudi za sprejem nacionalne zakonodaje glede označevanja živil, vendar pa v takem primeru zahteva za označevanje velja samo za živila proizvedena v dotični državi, za živila iz drugih države EU ali tretjih držav pa taka označba ni obvezna. Zato v Sloveniji trenutno nacionalne zakonodaje, ki bi določala obvezno označevanje načina oziroma vrste ne načrtujemo.

Poleg tega EU zakonodaja omogoča tudi prostovoljne načine označevanja, ki jih lahko izvajalci dejavnosti uporabijo, če želijo oziroma menijo, da bi jim dodatne prostovoljne označbe lahko prinesle ugodnosti oziroma konkurenčno prednost na trgu. Te označbe so lahko odločitev posameznega nosilca živilske zakonodaje, ali so sprejete na nivoju prostovoljne privatne sheme, ki združuje večje število nosilcev dejavnosti. Ne glede na to, da govorimo o prostovoljnih označbah morajo biti le-te preverljive oziroma se jih v okviru uradnega nadzora tudi preverja.

3.1.11. V svetu obstajajo raziskave, da vsebnost vitaminov, mineralov in ostalih snovi, ki jih človeško telo lahko uporabi imajo bistvena odstopanja od tistih, ki so zrastle v zemlji. Ali je mogoče pričakovati, da se bo kmetijska politika oblikovala tako, da:

a) da se loči pridelave hrane, ki zraste v zemlji od ostalih, ki zrastejo v vodi in da bo način pridelave hrane ustrezno označen

Odgovor MKGP:

Kot že omenjeno pri točki 3.1.10 se lahko način označevanja, kot obvezen podatek na živilih, določi z nacionalno zakonodajo ali tudi v okviru EU zakonodaje v kolikor bo ločevanje načina pridelave del skupne kmetijske politike. Nacionalna zakonodaja in ostali nacionalni predpisi morajo slediti osnovnim predpisom Evropske unije.

Kar se tiče ločevanja pridelave hrane pa je enak odgovor kot pod točko 2.3.1.

b) ali razmišljate o tem, da bi ta način pridelave hrane, ki zraste v vodi, ne bi bil financiran iz sredstev za kmetijstvo ampak iz sredstev za gospodarstvo saj gre za tukaj za kontrolirano proizvodnjo hrane v znanih pogojih in ne za odvisnost od narave, ki potrebuje subvencije za preživetje panoge, subvencije za kmetijstvo pa namenjene le kmetovalcem. V primeru, da bi ostal nek sistem dovoljevanj subvencij, bi bilo za hrano pridelano na industrijski način verjetno bilo porabljenih večina subvencij ostali kmetje, ki pa pridelujejo v naravnih pogojih pa bi imeli na voljo manj sredstev?

Odgovor MKGP:

Predpostavimo lahko, da bo velika večina projektov, investicij in intervencij, ki so tako ali drugače povezani s prehrano ljudi ali živali, še naprej pripadali MKGP in ne Ministrstvu za gospodarstvo.

c) ali obstaja možnost, da bi Slovenija na ravni EU zahtevali uvedbo ustreznega obveznega načina pridelave hrane?

Odgovor MKGP:

To ni mogoče. Predvidevamo, da bo tudi v bodoče Slovenija morala slediti osnovnim predpisom Evropske unije. Odstopanja bodo možna le znotraj okvirja, ki ga bodo narekovali krovni predpisi sprejeti v sklopu organizacij Evropske unije.

e) ali bi Ministrstvu za kmetijstvo lahko zaustavilo izvedbo suhih zadrževalnikov v Savinjski dolini v izogib povzročanja trajnostne škode izgub normalne rabe kmetijskih zemljišč in spreminjanja ter vključilo strokovnjake ekomeridiacij, da najdejo skupne najboljše možne sonaravne rešitve?

Odgovor MKGP:

MKGP v zadevi umeščanja suhih zadrževalnikov poudarja, da je investitor in predlagatelj državnega prostorskega načrta za zagotavljanje poplavne varnosti v Spodnji Savinjski dolini Ministrstvo za naravne vire in prostor (MNVP). MKGP pri pripravi prostorskega akta sodeluje kot nosilec urejanja prostora. Vzporedno z projektno skupino potekajo tudi interni sestanki med ministrstvom glede umeščanja zadrževalnikov in izvedbe omilitvenih ukrepov. Na sestankih, ki jih je MNVP organiziralo s predstavniki kmetov, je bilo tudi izpostavljeno, da se bodo vsi projekti v prostor umeščali na način, da bodo kmetijska zemljišča prizadeta v najmanjši možni meri.

MKGP je v imenu Vlade RS podpisalo stavkovni sporazum, del katerega so tudi vsebine, vezane na umeščanje suhih zadrževalnikov na kmetijska zemljišča.

Dodatno poudarjamo, da so bili skupaj s predstavniki kmetijskih organizacij sprejeti protokoli, ki so izpolnili tudi zahteve kmetov v primeru umeščanja novih zadrževalnikov v prostor, kot na primer predhodno opravljena celovita presoja vplivov na okolje (CPVO), izdelana analiza prizadetosti vseh kmetijskih gospodarstev, priprava sanacijskih načrtov po kmetijah.

MKGP prvenstveno podpira, da se čim več ukrepov izvede znotraj že obstoječih vodnih teles. Kjer to ni mogoče, se išče alternativne rešitve, pri čemer je zdaj določen tudi način odkupa zemljišč od lastnikov zemljišč. Z odkupljenimi zemljišči bo upravljal SKZG RS, prednost pri zakupu bo imel dosedanji lastnik. Kjer lastniki ne bodo želeli prodati kmetijskih zemljišč, lahko ohranijo obstoječo rabo teh zemljišč (npr. njivo), vendar so upravičeni do odškodnine po poplavnem dogodku le do višine odškodnine, priznane kot škoda na trajnem travinju. Določeno

je tudi o sanaciji zemljišč po poplavnem dogodku, ko lahko lastniki zemljišč sami sanirajo kmetijska zemljišča in država (DRSV) pri tem povrne stroške sanacije oziroma sanacijo izvede DRSV, lastniki kmetijskih zemljišč v tem primeru ne dobijo povrnjenih stroškov sanacije. Nad izvedenimi sanacijskimi deli se bo izvajal ustrezen strokovni nadzor. Dosežen konsenz med vsemi deležniki za umeščanje suhih zadrževalnikov v Savinjski dolini je tako dobra osnova za naprej, saj so bili doseženi pomembni napredki, ki do zdaj niso bili urejeni na takšen način – država je pripravljena odkupiti vse, kar bodo lastniki kmetijskih zemljišč pripravljene prodati, predvidene so odškodnine za izgubljeni dohodek, ter ni več pogoja, da mora biti znotraj suhega zadrževalnika trajno travinje.

S prijaznimi pozdravi.

Pripravili:

Maja Žibert

Aleš Praček

Marija Brodnik Lodewijk

Barbara Vintar

Joži Jerman Cvelbar

Leon Ravnikar

Nina Tomec

Tomaž Primožič

Andreja Komel

Tadeja Kvas Majer

Martin Gosenca

Lara Habič

Gregor Meterc

Eva Knez
državna sekretarka

Poslano:

- naslovniku - po elektronski pošti

V vednost:

- UVHVVR